

EU in razvoj inovativnega podjetništva

Boris Cizelj

1. Globalni položaj EU

V začetku evropske integracije je bil glavni cilj evropske integracije na ekonomskem področju, da bo 6 držav članic čimprej obnovilo uničeno industrijo ter povečalo proizvodnjo hrane. Po približno 20 letih se je Evropa postavila na noge in novi izziv je bil ustvariti notranji trg, kar je treba priznati kot določen uspeh, vendar tudi po 50 letih povezovanja evropskih gospodarstev storitve – ki predstavljajo že 2/3 BDP držav članic - še vedno niso del notranjega trga. Vsekakor je bilo pomembno odpravljati ovire za sodobno mednarodno poslovanje med gospodarstvi držav članic, premalo pa je bilo vse do konca stoletja poudarka na globalni konkurenčnosti skozi podporo podjetništva.

Aktualna kriza je razmere močno zaostрила: v letih 2007-2010 smo zaradi nižje rasti BDP izgubili približno 2.000 mlrd EUR, vrednost finančne pomoči in jamstev finančnemu sektorju pa je v obdobju januar 2007 – avgust 2011 skupno dosegla 4.600 mlrd EUR). Poudariti pa velja, da je bila v obdobju 1995-2008 povprečna letna rast BDP za države EU 1,8% za ZDA pa 2,5%.

Zaostajanje za ZDA in drugimi globalnimi tekmeci je bilo osnova za **Lizbonsko strategijo** (2000-2010), s katero naj bi Evropa v 10 letih postala najkonkurenčnejše gospodarstvo sveta. Doseženi rezultati so zelo skromni, predvsem ker vsi skupaj nismo skupaj razumeli kako globoke spremembe so potrebne, da bi dosegli ta ambiciozni cilj. Obratno, mnogi so naivno verjeli, da lahko države članice ohranijo svoj družbeno-ekonomski model – z vsemi pridobitvami in slabostmi socialne države – hkrati pa znatno povečajo svojo konkurenčnost. V znatni meri so to spoznali predvsem v nordijskih državah, Švici, Nemčiji, Avstriji in Luksemburgu ter z ustreznimi reformami zagotovili naraščanje produktivnosti in s tem dvig konkurenčnosti. V večini drugih evropskih držav pa smo to priložnost zamudili in se moramo soočiti z velikimi makroekonomskimi neravnovesji, naraščujočo zadolženostjo in nazadovanjem konkurenčnosti – navkljub nižanju realnih plač in življenjskega standarda.

Zdaj so v Bruslju v zaključni fazi novi strateški programi, ki pa že veliko bolj temeljijo na spoznanju, da mora biti glavni cilj podpora inovativnemu podjetništvu. Gre za sistem programov in ukrepov pod imenom **”Obzorje 2020”** (za področje raziskav in inovacij) ter **COSME** (za področje podjetništva, s poudarkom na malem gospodarstvu). Oba programa pokrivata obdobje 2014-2020 in bolj kot kdajkoli doslej povezujeta dejavnosti Unije na dveh področjih: krepitev konkurenčnosti evropskega gospodarstva, s podporo malemu gospodarstvu ter financiranje raziskovalne in razvojne dejavnosti. To spremembo, med drugim ponazarja tudi novo ime generalnega direktorata, ki se je prej imenoval za znanost in raziskave (DG RTD), zdaj pa za raziskave in inovacije (DG R&I). Programa bosta vredna okoli 80 mlrd.EUR, pomembno pa je, da ga bosta izvajala v tesni koordinaciji dva generalna direktorata, za raziskave in inovacije ter za podjetništvo.

Čeprav se je v obdobju 2000-2010 razlika v produktivnosti med EU in ZDA (merjeno v realnem dohodku na prebivalca) zmanjšala iz 37% na 32% , smo še vedno soočeni s

spoznanjem, da Evropa **po konkurenčnosti - lahko bi rekli kar "sistemsko" - zaostaja za ZDA**, kjer podjetja uživajo vse prednosti enotnega trga in posledično velikih serij in imajo na voljo veliko rizičnega kapitala. Zadnja leta pa vse bolj čutimo tudi pritisk drugih globalnih konkurentov, zlasti BRICS držav (Brazilije, Ruske federacije, Indije, Kitajske in Južne Afrike). To se najbolj odraža v drastičnem padcu deleža EU, skupaj z ZDA in Japonsko, v svetovnem izvozu blaga v obdobju 1995-2010 in sicer iz 47% na 33%. V tem obdobju so Kitajska, Indija, Brazilija in Ruska federacija povečale svoj delež iz 7,5% na 24%. Po ocenah Evropske komisije bo v letu 2015 kar **90% celokupne svetovne ekonomske rasti generirano izven Evrope!** Medtem ko je še leta 2008 Kitajska odvajala za raziskave in razvoj polovico manj kot EU, jo bo že v letu 2014 prekosila.

Desetletja smo bili priče « selitve industrij » - prvotno le proizvodov široke potrošnje in sestavnih delov (kar smo potrošniki, zaradi nižjih cen naivno pozdravljali, ne da bi se zavedali, da je zato vse več brezposelnih). Danes pa si mnoge, velike Zahodne družbe ne morejo več privoščiti proizvodnje doma in zapirajo obrate v matičnih državah, ker jim je veliko ceneje proizvajati, tudi visoko tehnološke proizvode, v državah z nizko ceno delovne sile in isto, ali celo višjo produktivnostjo. Te proizvode potem prodajajo po celem svetu, plačujejo čim manj davkov in dosegajo visoke profite, medtem ko v matičnih državah raste brezposelnost. Namesto intenzivnega vlaganja v raziskave in inovacije so te družbe s tako ustvarjenimi profiti "umetno" dosegale rentabilnost in pokrivalo naraščujoče stroške. Zadnja leta so marsikje spoznali nevarnost takega ravnanja in v Bruslju se spet intenzivno govori o industrijski politiki, saj vsako delovno mesto v industriji odpira še eno delovno mesto v storitvenih dejavnostih (v letu 2009 je to pomenilo 37 milijonov delovnih mest). V mnogih evropskih državah se pojavljajo protekcionistične tendence, mnoge proizvode reklamirajo s poudarkom, da so izdelani "doma", oz. v EU, k temu pa prispevajo tudi sindikati, katerih dober del se noče sprijazniti z globalizacijo 21. stoletja in zahtevami ekonomije znanja.

Evropske institucije so razvile vrsto strategij, ki navajajo države članice, da morajo biti v razvijanju poslovnega in družbeno-ekonomskega okolja za podjetništvo veliko **bolj proaktivne**, če želijo dvigniti svojo konkurenčnost, ki je vse bolj odvisna od inovacijske zmogljivosti dotičnega gospodarstva.

Ob znatnem angažmaju Evropske komisije se v Uniji že nekaj let vse bolj sistematično ukvarjajo z inovacijsko in podjetniško zmogljivostjo držav članic, s posebnim poudarkom na malih in srednjih podjetjih. Malo gospodarstvo predstavlja v Evropi preko 95% vseh podjetij, okoli 2/3 vseh zaposlenih, praviloma vsaj polovico izvoza in BDP in okoli 1/4 dodane vrednosti. Že tukaj je ena od pomembnih ločnic med ZDA in EU: medtem ko je v podjetjih z več kot 10 zaposlenimi v EU le 9% vseh zaposlenih, na taka podjetja v ZDA odpade kar 27% zaposlenih. To dokazuje veliko **večjo vitalnost podjetništva** in pomeni, da v ZDA veliko več podjetij uspeva prebiti "stekleni strop" in prerasti kategorijo mikro podjetij (do 10 zaposlenih).

V tem smislu je zgovoren tudi podatek, da je v **ZDA** med vsemi delujočimi podjetji **kar 3 krat več mladih podjetij** (ustanovljenih po letu 1975) kot v EU: razmerje je namreč 17% proti 54%. Med 500 največjimi globalnimi podjetji iz liste "Fortune Magazine" je ena tretjina mlajša od 40 let, ena četrtna pa je nastala v zadnjih 20 letih. Poleg tega ta mlada podjetja v **ZDA vlagajo kar 3 krat več v raziskave in razvoj** kot mlada evropska podjetja (razmerje 4% proti 12% letnega prihodka).

Seveda pa ne gre zanemariti, da je v ZDA prisotna visoka koncentracija inovativnih podjetij,

zlasti v Kaliforniji ter na Severovzhodni obali: kar 85% vseh patentov na področju telekomunikacij ter 75% na področju računalništva izhaja iz 5 zveznih držav – od tega več kot polovica samo iz Kalifornije.

Ne gre zanikati, da imajo v inovacijskih procesih svoje mesto in vlogo mala in tudi mikro podjetja, a to so predvsem tista, ki jim uspe "veliki met" in v manj kot 10 letih postanejo velika podjetja, nekatera celo multinacionalni giganti (žal je takih primerov najmanj v Evropi, pogostejši so v ZDA, vse bolj pa se pojavljajo tudi v BRICS državah). Evropska mala podjetja so pretežno usmerjena lokalno: le 25% jih izvaža izven svoje države, le 13% pa izven EU. Gre tudi za razliko v mentaliteti: medtem ko želi v EU le 45% odraslih biti samozaposlenih, je ta odstotek v ZDA 55%, na Kitajskem pa celo 71%.

Čeprav z zamudo, **EU pripravlja svoj odgovor na te resne izzive**. Še posebej, ker smo po prirodnih bogastvih med revnejšimi kontinenti, je edina smer akcije, ki jo lahko zastavimo: **na znanju zasnovana konkurenčnost**. Ta pa terja, da se usmerimo na glavno prioriteto: **povečati in dvigniti kvaliteto človeškega kapitala, ki bo sposoben in motiviran za inovacije in uspešno podjetništvo z globalnimi ambicijami**.

V iztekajočem se proračunskem obdobju 2007-2014 je Evropska komisija poskušala zapolniti to vrzel s številnimi programi: 7.okvirni Program za R&R, Program za podjetništvo in inovacije, EIP; Program konkurenčnost in inovacije, CIP; Erasmus, idr. Rezultati so daleč preskromni in zdaj je v EU končno dozorelo spoznanje, da gre za življensko vprašanje, ki zahteva celovitejši in odločnejši pristop. Tako Komisija vlaga zlasti zadnji 2 leti veliko naporov, da bo z novo finančno perspektivo, 2014-2020 uresničen potreben premik: tako v konceptih, splošni strategiji ter politikah, kakor v implementacijskih instrumentih. V zaključni fazi je okvirni program z imenom "Obzorje 2020" (tudi to ime kaže na spremembo v pristopu Komisije, saj bi se sicer moral imenovati "8.okvirni program za R&R"), s predvidenim proračunom 80 mlrd EUR.

Program za konkurenčnost podjetij in MSP, COSME, bo težak 2,5 mlrd EUR. Gre za zblíževanje podjetniške in raziskovalno-inovacijske politike Komisije. V zadnjih letih je bilo vse več pozornosti posvečeno pomanjkljivostim v pristopu malih in srednjih podjetij do razvojnih sredstev in kapitala nasploh. Ugotavljali so, da zlasti v malih in srednjih podjetjih posvečajo premalo pozornosti raziskavam in inovacijam, ter se v ta namen premalo povezujejo med seboj in še manj z raziskovalnimi organizacijami. Nedvomno je tako približevanje in povezovanje pozitivno in posebej dobrodošlo tudi v okviru Evropske komisije, ki jo sicer označuje dokajšnja mera organizacijske togosti in nepovezanosti direktoratskih in služb. Večjo povezanost omenjenih sektorskih politik pa pogrešamo tudi na nacionalni in regionalni ravni.

Temeljni cilji COSME programa so naslednji:

- v Izboljšati pogoje za konkurenčnost in trajnost podjetij v EU;
- v Podpora podjetništvu;
- v Izboljšati pristop do finančnih sredstev;
- v Izboljšati pristop do tržišč.

Za doseg te ciljev bo Evropska komisija izvajala naslednje programe in aktivnosti:

- Zmanjšanje administrativnih ovir za malo gospodarstvo za 30%, kar naj bi prihranilo za 40 mlrd EUR stroškov poslovanja ("Think Small First Principle" in "Small Business Act");

- Krepitev podjetniške kulture in izobraževanja (na Nizozemskem se je v obdobju 2007-2011 delež študentov, ki želijo postati podjetniki dvignil iz 13% na 23%);
- Podpora ženskemu podjetništvu;
- Podjetniške nagrade in popularizacija uspešnih poslovnih modelov in praks;
- Program "Erasmus" za podjetnike (mobilnost, izmenjave, prakse);
- Vzpodbujanje partnerskih sporazumov med MSP (predvidoma okoli 40.000);
- Lažji krediti, vzpodbujanje rizičnega kapitala in investicije, vključno z delniškimi vložki – pretežno preko EIB in EIF (skupno v vrednosti okoli 3,5 mlrd EUR);
- Krepitev podpornega okolja preko nadaljevanja storitev "Enterprise Europe Network" (420 mil.EUR);
- Podpora internacionalizaciji evropskih MSP (skupna predstavništva v BRICS državah);
- Izvršna agencija za konkurenčnost in inovacije, EACI.

Pomembna novost je, da bo mogoče za izvajanje večjih poslovnih projektov koristiti več programov in finančnih shem EU – kar doslej ni bilo dovoljeno. Skupno naj bi v 7 letih z raznimi instrumenti pomagali 155.000 podjetjem in odprli ali ohranili 186.000 delovnih mest. Učinek vseh COSME instrumentov naj bi prispeval letno k povečanju BDP v državah EU za 1,1 mlrd EUR.

Delno tudi pod pritiskom sedanje ekonomsko-finančne krize (Angleži pravijo: "The necessity is mother of invention!"), je velik poudarek obeh programov na olajšanju pogojev, pod katerimi lahko, zlasti malo gospodarstvo, pride do sredstev za inovacijske dejavnosti, in to v različnih oblikah: od sofinanciranja projektov, garancij za bančne kredite, do ugodnejših posojil in kapitalskih vložkov in različnih kategorij rizičnega kapitala. Končno je dozorelo spoznanje, da razmaha inovativnega podjetništva ni pričakovati, če ne bomo imeli razvitega finančnega trga, vključno z rizičnim kapitalom. Večina teh finančnih instrumentov se bo realizirala preko finančnih posrednikov, pretežno bank v državah članicah, nekateri pa neposredno preko Evropske investicijske banke in Evropskega investicijskega sklada. Pomembna novost je v tem, da bodo finančni instrumenti oblikovani bolj po zahtevah koristnikov, kot je bilo to doslej.

Ostaja še vedno "sistemski" problem, ki je najbolj občuten pri dostopu do rizičnega kapitala. V Evropi nasploh še vedno razmišljamo in najraje komuniciramo z organizacijami in institucijami, ne pa posamezniki. Realnost v poslovnem svetu pa je drugačna: ko mladi podjetnik kot oseba – posameznik prihaja v banko (ta se, po definiciji, izogiba rizičnim naložbam), praviloma nima velikega premoženja, ki bi ga lahko zastavil kot jamstvo za kredit in je pogosto zavržen. V ZDA je to povsem drugače, saj so nosilci rizičnih naložb prvenstveno osebe-podjetniki, ki aktivno iščejo podjetniške talente, ob katerih se nadejajo dobro zaslužiti, vendar jim bodo zato – poleg svojega kapitala - nudili tudi mentorsko pomoč in jim pomagali tudi s svojim socialnim kapitalom. Javna sredstva, v tem primeru US Small Business Administration (US SBA), pa k zasebnim naložbam enega ali več investorjev, primakne 300 do 400% sredstev, ki so jih pripravljene tvegati, ker so to pripravljene storiti z lastnim denarjem dotični zasebni investitorji. Kako preprosto in hkrati, kako genialno. Medtem ko evropski podjetnik- inovator obletava banke in investitorje, v ZDA slednji iščejo sposobne in obetavne podjetnike z dobrimi poslovnimi idejami. Zanimivo bo slišati predstavitev US SBA o njihovih izkušnjah na podelitvi priznanja Knowledge Economy Network-a na letošnjem KEN Forumu v Mariboru, dne 11. in 12.junija.

2. Inovativno podjetništvo – teoretični pristop

Pred skoraj 30 leti je Peter Drucker v svoji znani knjigi "Inovacije in podjetništvo" zapisal, da so inovacije "... specifično orodje podjetnika, sredstvo s katerim izkoristi spremembo kot priložnost za drugačen posel ali različno storitev .." . V ekonomski literaturi je veliko definicij inovativnega podjetništva, vendar tudi največji poznavalci priznavajo, da je skrivnost uspešnega inovativnega podjetništva prav v tem, da ga je nemogoče enoznačno in za vedno opredeliti. Hkrati pa spoznavamo, da ... "Inovativno podjetništvo postaja temeljni kamen ekonomske rasti razvitega sveta."

Ena od glavnih značilnosti sodobne inovacijske in podjetniške politike je njuna celovitost, saj posega na številna področja, kot so : izobraževanje in strokovno osposabljanje, s posebnim poudarkom na podjetniških kompetencah, inovacijski proces, raziskovalno-razvojna dejavnost, sodelovanje med gospodarstvom in akademsko sfero, zaščita intelektualne lastnine in avtorsko pravo, zakonski pogoji delovanja in ustanavljanja podjetij, delovanje trga in konkurence, zaščita potrošnikov, do davčnega sistema in drugih instrumentov ekonomske politike.

Tisto, kar pravzaprav ločuje uspešna gospodarstva od manj uspešnih, pa ni le ustreznost in kvaliteta omenjenih instrumentov in politik, ampak dolgoročna konsistentnost, medsebojna prepletenost in funkcionalna učinkovitost. Morda najboljši dokaz za to trditev je višina obdavčitve podjetij. Medtem ko v načelu velja, da je nizka obdavčitev podjetij prijazna, lahko ugotovimo, da v najnaprednejših gospodarstvih, to je nordijskih državah in v Švici, davčna obremenitev podjetij nikakor ni nizka v primerjavi z evropskim povprečjem, vendar je opravičljiva in pravična, glede na družbeno-ekonomsko okolje in storitve, ki jih država zagotavlja s pomočjo zbranih davkov. Te države imajo tudi manj težav s pobiranjem davkov, medtem ko je v mnogih državah z bistveno nižjo davčno stopnjo izogibanje davkom « nacionalni šport », zato pa je toliko skromnejša celotna infrastruktura, od prometne in telekomunikacijske, do izobraževanja, okoljevarstva, kulture in športa, kar pa prispeva k uspešnosti gospodarstva in kvaliteti življenja.

Sistemske pogoje za inovativno podjetništvo in ekonomijo znanja v EU lahko strnemo predvsem v naslednje prvine:

- Institucionalna in zakonska ureditev ter politike, ki postavljajo znanje, podjetništvo in vse vrste inovacij kot temeljno družbeno vrednoto in strateško razvojno prioriteto, ki je zato deležna celovite, sistematične in učinkovite - aktivne podpore;
- Kvaliteta in obseg (kritična masa) človeškega kapitala - predvsem v gospodarstvu in akademski sferi; pomembna je njegova produktivnost, motivacija in medsebojno sodelovanje – zlasti partnerstvo med gospodarstvom in raziskovalno sfero;
- Struktura in značilnosti ekonomskih in raziskovalnih organizacij (optimalni obseg, organiziranost, tehnološka opremljenost, odličnost oz. mednarodna konkurenčnost ter priroda in obseg njihovega sodelovanja in povezav – npr. grozdenje;
- Razvitost notranjega trga, internacionalizacija in stopnja integracije v Evropski enotni trg (uveljavljenost pravil proste konkurence, transparentnost, obravnava tujih naložb, režim zaščite intelektualne in industrijske lastnine, stopnja vpetosti v evropske in mednarodne mreže odličnosti, idr. ter sodelovanje v mednarodnih razvojno-raziskovalnih projektih).

Za analitično spremljanje inovacijske zmogljivosti držav članic se je Evropska komisija odločila za naslednje elemente in znotraj teh kategorij je zajetih naslednjih 25 kazalcev:

DEJAVNIKI

Človeški viri:

- število doktorjev znanosti na 1000 prebivalcev, 25-34 let;
- odstotek prebivalstva s končano visokošolsko izobrazbo, 30-34 let;
- odstotek mladih (20-24 let) z zaključeno srednješolsko izobrazbo.

Odprt in odličen raziskovalni sistem:

- so-avtorstvo v mednarodnih znanstvenih objavah na milijon prebivalcev;
- znanstvene objave v 10% najbolj citiranih publikacijah sveta kot % skupni znanstvenih objav v državi;
- odstotek doktorantov izven EU v skupnem številu doktorantov;

Financiranje in podpora:

- javno financiranje R&R kot odstotek BDP;
- rizični kapital kot delež BDP;

DEJAVNOST PODJETIJ

Naložbe podjetij

- financiranje R&D v gospodarstvu kot delež BDP;
- inovacijski stroški v gospodarstvu kot delež skupnega prihodka;

Povezave in podjetništvo

- delež malih & srednjih podjetij, ki imajo notranjo inovacijska dejavnost;
- inovativna MSP, ki sodelujejo z drugimi MSP;
- javno-zasebno soavtorstvo v znanstvenih objavah na milijon prebivalcev.

Intelektualni potenciali:

- število patentnih prijav na mlrd BDP (po realni kupni moči);
- število patentnih prijav na področju družbenih izzivov na mlrd BDP;
- štev.EU blagovnih znamk na mlrd BDP;
- štev.EU dizajnov na mlrd BDP (po realni kupni moči);

OUTPUTI

Inovatorji

- delež malih in srednjih podjetij, ki so uvedle nove proizvode in procesne inovacije;
- delež malih in srednjih podjetij, ki so uvedle tržne in organizacijske inovacije;
- hitro rastoca podjetja

Ekonomski učinki

- delež zaposlenih v tehnološko intenzivnih dejavnostih v skupni zaposlenosti;

- delež srednje in visoko tehnoloških v skupnem izvozu;
- % izvoza po znanju intenzivnih storitev v skupnem izvozu storitev;
- prodaja za podjetje ali za trg novih proizvodov in storitev kot % skupnega prometa;
- prihodki od izvoza patentov in licenc kot delež BDP.

S tem instrumentarijem Evropska komisija spremlja razvoj konkurenčnosti ter predstavlja državam članicam, kako se primerjajo med seboj, kako figurirajo v odnosu na povprečje EU in nekaj referenčnih držav izven EU, kakor tudi, kako napredujejo iz leta v leto. Nedvomno zelo koristno analitično orodje, ki omogoča odličen vpogled v dosežene rezultate in probleme, na katere se morajo posamezne države osredotočiti v svojih nadaljnjih prizadevanjih, da dvignejo svojo konkurenčnost na osnovi inovativnega podjetništva in dosežejo status ekonomije znanja.

V prilogi III. je predstavljena uvodoma omenjena rang lestvica 66 držav po kriterijih ekonomije znanja. Za obdobje 2007-2012 smo jo izdelali v sekretariatu Knowledge Economy mreže (KEN) v Bruslju na osnovi 5 uveljavljenih lestvic, ki jih pripravljajo World Economic Forum (dve lestvici) ter po eno Svetovna banka, francoski INSEAD ter Intelligence Unit britanskega tednika „Economist“.

Prvih 10 držav na naši listi so: Švedska, Finska, Švica, Danska, Nizozemska, ZDA, Singapur, Kanada, Norveška in Hong Kong. V omenjenih 5 letih so iz vodilne deseterice izpadle: Tajvan, Nemčija in Velika Britanija; vstopile pa so Norveška, Singapur in Hong Kong. To pomeni, da so med deseterico zdaj 4 ne-evropske države, še pred 5 leti pa so bile samo 3! Med še vedno uvrščenimi so najbolj nazadovale ZDA (iz 1. na 6.mesto), bistveno manj pa Danska (iz 2. na 4.mesto). Med vodilnimi se je Finska prebila iz 8. na 2. mesto, Švedska iz 3. na 1. mesto, Švica iz 5. na 3.mesto, Nizozemska iz 7. na 5.mesto, Kanada pa je napredovala iz 9. na 8. mesto.

Med vodilnimi 30 državami je bilo pred 5 leti prav tako 19 držav iz Evrope, kakor tudi letos, s tem, da so si med trideseterico 4 evropske države uvrstitev pokvarile, 8 pa si jih jo je popravilo. Ko pa pogledamo celotno listo 66 držav si je 6 evropskih držav svojo uvrstitev popravilo, 4 države pa poslabšalo.

Skratka, ti premiki so za Evropo kot celoto zaenkrat še manj dramatični, kot bi pričakovali glede na znane in že omenjene podatke.

3. Inovativno podjetništvo v Sloveniji

Kot vidimo spodaj, je Slovenija v zadnjih 5 letih v skupni inovacijski dejavnosti (merjeno po „Summary Innovation Index-u“, SII) vztrajno napredovala in se v lanskem letu zelo približala evropskemu povprečju.

	2007	2008	2009	2010	2011
EU-27	0,517	0,526	0,526	0,533	0,539
Slovenija	0,431	0,454	0,485	0,499	0,521

Kakšne indeksne vrednosti pa so dosegale najboljše države: vodi Švica z 0,833; sledijo Švedska 0,755; Danska 0,724; Nemčija 0,700; in Finska 0,691. Na dnu lestvice pa so: Turčija z 0,213; Latvija 0,230; Bolgarija 0,239; Makedonija 0,252; in in Romunija z 0,263.

Če pogledamo, kako je bila ocenjena Slovenija po posameznih elementih, vidimo, da smo se najboljše odrezali pri dveh elementih:

- povezave in podjetništvo, z indeksom 0,601 (EU povprečje 0,485) in
- človeški kapital z indeksom 0,649 (EU povprečje je 0,563).

Čeprav se je zavedanje o pomenu inovativnega podjetništva v večini evropskih držav v zadnjih 10-15 letih močno povečalo, je treba ugotoviti, da ima velik del držav, oz. njihovih vlad še vedno resne probleme, ker jim ne uspe vzpostaviti pogojev in podpornega okolja, ki bi k temu trajno in učinkovito prispevalo.

Treba je priznati, da to ni enostavno, saj je zelo veliko dejavnikov in komponent, ki bistveno vplivajo na razvoj in uspešnost inovativnega podjetništva. Ne gre samo za posamezne elemente sistema, ampak tudi za njihovo medsebojno delovanje. Morda niso najpomembnejši le ekonomski pogoji, organiziranost in vsa infrastruktura, ampak tudi „stanje duha“ v določeni državi ali regiji.

Tega pa seveda ni mogoče ustvariti, oz. spremeniti čez noč. Verjetno je dobra ilustracija časovne razsežnosti tega procesa pojav tk.zv. „tajkunov“ v Sloveniji, ki so razumeli privatizacijo kot „odprti lov, brez omejitev“, v katerega so se spustili z moralnim kodeksom zgodnjega 19. stoletja in z neomejenimi osebnimi apetiti po hitro pridobljenem bogastvu. Temu se ni znala (ali hotela) zoperstaviti niti država, ki je ohranila tradicijo spolitiziranega pravosodnega sistema, kar je tajkune dodatno ohrabrilo, državljanji pa so povsem izgubili zaupanje v pravno državo. Najhuje pa je, da je večini tajkunov „uspelo“ - zaradi pomanjkanja ekonomskega znanja in poslovnih izkušenj – v razmeroma kratkem času, „svoja“ podjetja uničiti in dvigniti brezposelnost na raven, ki je ne pomnijo vsaj 3 generacije Slovencev. To je nedvomno močno škodilo položaju podjetništva.

Oglejmo si kakšne pogoje za razvoj inovativnega podjetništva in ekonomije znanja imamo v Sloveniji:

Izobraževanje, raziskovalna sfera, podjetništva in inovacijske dejavnosti v znatni meri opredeljujeta nezadostna učinkovitost in kronična finančna »podhranjenost«, ki pa jo moramo ustrezno kvalificirati. Po deležu BDP, s katerim financiramo izobraževanje in raziskovalno dejavnost, smo namreč celo nad EU povprečjem (za raziskave je razmerje 2,1% proti 1,8% za EU povprečje – pri visokošolskem izobraževanju pa je delež javnega financiranja v odnosu na BDP 5,67%, povprečje EU pa je 5,04%). Zasebnega financiranja v izobraževalni dejavnosti je pri nas znatno manj kot v večini drugih EU državah. Zato pa daje država pri nas na študenta letno 75 € več kot je povprečje EU. Imamo 40% študirajoče generacije med 20-29 let (EU povprečje je 28%) in po deležu diplomiranih zaostajamo za EU povprečjem. Bolonja je po 15 letih še vedno problem, v Aziji pa so številne države (kot npr.: Singapur, Koreja, pa celo tradicionalna Japonska) v tem obdobju izvedle pomembne reforme in dosegle izjemne rezultate.

Podobna je slika na raziskovalnem področju: zmogljivosti in vložena sredstva ne dajejo sorazmernega isplena – obremenjeni smo s fragmentacijo zmogljivosti, sistem javnega financiranja je zastarel, namesto koristnih inovacij smo motivirani le za pisanje in objavo

člankov, sodelovanje med akademsko sfero in gospodarstvom pa je zelo skromno. Za to je odgovornost razdeljena na oba tabora, ki imata enako preživele poglede na medsebojno sodelovanje, predvsem pa ne razumeta modernih pogojev odprtega inovacijskega sistema, ki omogoča plodno sodelovanje v obojestranskem interesu. Žal je obseg razpoložljivega rizičnega kapitala pri nas zelo nizek, tako da mnoge dobre, inovativne poslovne ideje končajo v tujini, ali pa ostanejo nerealizirane.

Podpora inovacijski dejavnosti in mladim podjetjem je nezadostna, čeprav je prišlo v zadnjih letih do pomembnih premikov (centri odličnosti, kompetenčni centri, podpora rizičnemu kapitalu) vendar bo treba zagotoviti, da bodo rezultati bolj trajni, kot so bili pri grozdenju. Pri tem so namreč podjetja kazala največ interesa, dokler je za njihovo dejavnost dajala denar država, kar pomeni, da niso dojela v čem je njihov potencialni, lastni interes pri grozdenju, oz. povezovanju s partnerji, s katerimi imajo številne skupne interese.

Na vseh treh področjih gre očitno za premajhno učinkovitost sistema, kajti rezultati so v veliki meri nesorazmerni vloženi sredstvom. Pri nas izgleda še ni dozorelo spoznanje, da se moramo kot majhna država obnašati še veliko bolj racionalno, kot si to lahko privoščijo večje države. Samo za primerjavo povejmo, da v skupni vsoti daje Avstrija za raziskave in razvojno dejavnost kar 12 krat več sredstev kot Slovenija! Če želimo torej biti konkurenčni, moramo biti toliko bolj učinkoviti v angažiranju človeških, finančnih in drugih virov, ki so nam na voljo!

Koherentnost in stabilnost zakonske ureditve za omenjena področja v podporo kreativnosti, inovativnosti, doseganju odličnosti in odprtosti v mednarodni prostor pri nas nista na zadovoljivi ravni. Zato ne preseneča, da je po učinkovitosti vlade Slovenija na lestvici World Economic Forum 2011-12 med 27 državami članicami EU šele na 20. mestu (na vrhu pa so – po pričakovanju - Finska, Švedska, Danska, Luksemburg, Nizozemska in Avstrija).

Pomembno vlogo v izvajanju vladne politike ima avtonomnost javnih ustanov in izvršnih agencij, ki akreditirajo visokošolske ustanove, financirajo izobraževalne in raziskovalne programe ter zagotavljajo podporo podjetništvu in inovacijski dejavnosti. Tudi na tem področju smo dolgo imeli – delno pa še dalje imamo težave, kar pa nedvomno ne prispeva k večji učinkovitosti in doseganju višje kvalitete.

Prispevek malega gospodarstva (MSP)

Po deležu v vlaganjih so evropska mala in srednja podjetja udeležena močnejše v R&R kot v ZDA ali na Japonskem; na splošno pa so udeležena manj kot sorazmerno -glede na njihov delež v skupni zaposlenosti! Mala in srednja podjetja namreč praviloma v razvitejših gospodarstvih vlagajo več v znanje in nove tehnologije, kot pa v manj razvitih gospodarstvih. V slednjih MSP vlagajo bolj v opremo in stroje.

Spodnja tabela kaže, da je Slovenija glede naložb malega gospodarstva nekje v sredi evropske lestvice: malo gospodarstvo prispeva manj kot 40% BDP, naložbe celotnega gospodarstva v raziskave in razvoj pa so ispod 1,5%. Medtem, ko smo po prvem kazalcu bližje razvitim gospodarstvom, pa nas drugi uvršča skupaj z manj razvitimi.

	BERD kot % BDP 0,0 – 1,5%	BERD kot % BDP 1,5 – 3,0%
MSP % v BDP 40 – 70%	LV, CY, MT, EL, BG, EE, HR, RO, SK, NO, IE, CZ,	
MSP % v BDP 0 – 40%	HU, PL, PT, IT, NL, SI, UK, BE, LU, EU	DK, AT, DE, US, CH, KR, SE, FI, JP

To nikakor ne pomeni, da želimo zmanjšati pomembno vlogo tistih manjših in srednjih podjetij v Sloveniji, ki so svoj uspeh zasnovala na inovacijah in novih tehnologijah ter lahko zato uspešno tržijo po celem svetu, kot so npr.: Pipistrel, Seaway, Elektronček, Bio Separations, Instrumentation Technologies, Akrapovič, Cosylab, idr. Prav po zaslugi teh in takih podjetij je Slovenija tozadevno na 8.mestu v EU, saj ima kar tretjina MSP med inovativnimi podjetji nove ali bistveno izboljšane proizvode, ki jih uspešno trži.

Isto kot je problem v EU, imamo tudi pri nas premalo inovativnih podjetij in razlogi za tako stanje so nedvomno predvsem v širšem, družbeno-ekonomskem in poslovnem okolju – na katerega pa lahko bistveno vplivamo in ga popravimo. Za to je okoli nas veliko dobrih modelov in praks, ki so nam lahko v pomoč, potrebna pa je jasna vizija, čvrsta opredelitev, odločno ukrepanje in dosledno izvajanje zastavljenih programov in podpornih instrumentov.

Poglejmo, kako je Slovenija uvrščena na »Innovation Scoreboard-u« Evropske komisije. Med 4 kategorijami (vodilni, zasledovalci, zmerni inovatorji in skromni inovatorji), smo v 3. kategoriji držav in sicer na 13. mestu med EU-27.

Od 24 indikatorjev omenjene Innovation Scoreboard imamo podpovprečne vrednosti za 13 indikatorjev, med njimi so tudi naslednji:

- izvoz z znanjem intenzivnih storitev;
- prihodek od patentov in licenc prodanih v tujino;
- registriran evropski design;
- delež v 10% najbolj citiranih znanstvenih revijah;
- število doktorantov izven EU.

Nad ali povprečne vrednosti pa beležimo v 9 indikatorjih, med njimi so tudi naslednji:

- objave v tujih znanstvenih časopisih;
- inovativna MSP, ki sodelujejo z drugimi MSP;
- javno-zasebne znanstvene publikacije;
- industrijskih izvoz srednje in visoke tehnologije.

Kateri so specifični pogoji, ki lahko pospešijo razvoj inovativnega podjetništva in pomagajo Sloveniji, da postane ekonomija znanja? To so predvsem:

- relativno ugodna izobrazbena struktura, obvladovanje tujih jezikov in bogate industrijsko-tehnološke izkušnje;
- relativno dobra tehnološka in raziskovalna oprema ter dobra infrastruktura, kljub policentričnemu razvoju;

- dokaj dobre komercialne in tehnološke povezave z razvitimi gospodarstvi, osebni stiki z mednarodno priznanimi strokovnjaki ter;
- razvita inovatorska kultura in pravilen odnos do industrijske in intelektualne lastnine;
- dokaj razvit sistem javnega in zasebnega financiranja raziskav in inovacij.

Glavne slovenske slabosti & ovire za inovativno podjetništvo pa so:

- podjetništvo ni tretirano kot družbeno koristna dejavnost;
- razdrobljenost gospodarskih in R&R zmogljivosti in premalo specializacije, kot posledica nejasne razvojne strategije;
- zastareli pogledi na sodelovanje med akademsko sfero in gospodarstvom; na univerzah premalo kvalitetnega raziskovalnega dela, ni sistemskih vzpodbud;
- pretirana rezerviranost do tujih investicij in nerealne cene zemljišč in komunalne opreme;
- premalo fleksibilen sistem javnega financiranja, okorel bančni sistem, odsotnost rizičnega kapitala;
- premajhna mobilnost raziskovalcev in zaprtost za tuje strokovnjake.

V spodnji tabeli imamo primerjavo nekaterih ključnih kazalcev za Slovenijo s skupino nam sorodnih držav, za povprečje EU ter za ZDA. Kot vidimo so naše vrednosti veliko bolj pozitivne pri vložkih v inovacijsko dejavnost (finančna vlaganja ter število osebja angažiranega na R&R dejavnosti), kot pa v rezultatih. To dokazuje našo predhodno oceno, da bi morale naše raziskovalna, izobraževalna in razvojno-podjetniška dejavnost postati bolj produktivne in učinkovite.

Inovacijski potencial Slovenije glede na referenčno skupino, EU in ZDA

Kazalec	SLOVENIJA	Referenčna skupina	Povprečje EU	ZDA
GERD (vsa vlaganja) BERD (vlaganja v R&R iz gospodarstva)	1,86 MSP=0,33 1,20	1,27 0,67	2,01 1,25	2,77 2,01
R&R osebje FTE : 1000 zaposlenih	6,8	4,3	6,3	9,2
Novi dr. znanosti na 1000 (25-34 let)	1,3	1,4	1,6	1,6
% znanst. publ. v 10% top znanst. publikacijah	9,1	10,9	11,6	15,3
Licenčnine iz tujine : % BDP	0,07	0,08	0,21	0,64

Vir: "Innovation Union Competitiveness Report 2011", op.cit., str.II-217.

* Češka, Italija, Madžarska, Slovenija in Slovaška.

4. Zaključki

Inovativno podjetništvo je pravi odgovor na izzive s katerimi se soočajo države EU v globalni konkurenci. Večino ovir in pomanjkljivosti je mogoče relativno hitro odpraviti, seveda pod pogojem, da to postane temeljna strateška usmeritev. Nekaj držav v Evropi dokazuje, da je to mogoče doseči, ker pa je večina članic EU zamudila veliko časa, bo treba reforme pospešiti in to ne bo šlo brez odrekanja in odpovedi številnim pravicam in privilegijem, na katere smo se navadili. EU institucije doslej v tej smeri niso storile dovolj in bi morale biti bolj odločne in proaktivne. Programi kot so Horizont 2020 in COSME obetajo Evropski komisiji tako vlogo.

Politika ima v teh procesih prilagajanja odgovorno nalogo, ki ji mora biti dorasla. Ne gre le za vlade, vse družbene sile, stroka, intelektualci, politične stranke, sindikati in nevladne organizacije se morajo bolj angažirati, da bo prišlo do najširšega družbenega konsenza o tem kje in kako se ustvarja vrednost. Pri oblikovanju reform in njihovem izvajanju pa ne sme izostati element solidarnosti, saj bodo najšibkejši sloji družbe sicer upravičeno odbili podporo prav njim najbolj bolečim ukrepom.

Okolje, ki ga zahteva inovativno podjetništvo ni enostavno in zahteva konsistentno sozvočje zakonodajnega okvira in različnih politik – njihov skupni imenovalec pa je obravnava inovacij, znanja, podjetništva in kreativnosti kot temeljnih družbenih vrednot, saj brez njih ni ustvarjanja vrednosti in delovnih mest. Temu je treba podrediti sistem plač in nagrajevanja, ki mora biti stimulatívno, a tudi sorazmerno. Sodobno podjetništvo podrazumeva družbeno odgovornost in ta se kaže ne le v primernem odnosu do okolja, vseh virov in energentov, ampak tudi do sodelavcev in sodržavljanov, ne na koncu tudi do širše družbene skupnosti. Vse to so tudi prvine nove razvojne paradigme, ki jo moramo razviti in sprejeti, da ne bi ogrozili pridobitev civilizacije in poslabšali življenskih pogojev naslednjim rodovom. Načela trajnostnega razvoja nas opominjajo, da je to tudi naša moralna dolžnost!

EU institucije so dolgo dajale prevelik poudarek le vlaganju v R&R, kar je sicer zelo pomembno, še daleč pa ni dovolj. Zdaj veliko bolje razumejo kompleksnost inovacijskega procesa in podjetništva in objektivneje ugotavljajo pomankljivosti v sistemih in instrumentih držav članic. Tudi s pomočjo letnih analiz Innovation Scoreboard Evropska komisija prispeva k boljši politiki držav na področju inovacij in podjetništva in jih s primerjavami rezultatov vzpodbuja in usmerja. Enako koristne so letne raziskave in GEM poročila o podjetništvu.

Vse to pa ne bo dovolj, če evropske države, regije in lokalne skupnosti ne bodo ustvarile pogojev, kakršne imajo podjetniki v državah, ki so naši globalni konkurenti.

(1) »Background on Sources of Growth« Information prepared for the European Council, Brussels, 23 October 2011, str.19.

(2) Na to seveda vpliva dejstvo, da se je v ZDA v tem času stopnja zaposlenosti zmanjšala iz 77% na 71%, v EU pa povečala iz 67% na 69% odraslih oseb; v Evropi sicer tradicionalno delamo manj ur, vendar je povprečno število opravljenih delovnih ur letno padlo v ZDA iz 1840 na 1740, v EU pa iz 1725 na 1660. Vse več ljudi v obeh področjih ne dela več polni delovni čas. Razlika v rasti produktivnosti ZDA-EU je manjša v industriji (okoli 10%), v

storitvah pa več kot 50% v korist ZDA. – Ibid., str.42 in 46.

(3) Medtem ko je zaostanek EU za ZDA v inovacijski zmogljivosti že vrsto let bolj ali manj stabilen, pa se zaostanek za Korejo povečuje, za Japonsko pa zmanjšuje. Naša prednost pred Kanado, Avstralijo, RF in J. Afriko se celo povečuje, zato pa zmanjšuje v primerjavi z Kitajsko, Indijo in Brazilijo. „Innovation Union Scoreboard 2011 – The Innovation Union’s performance scoreboard for Research and Innovation” INNOMETRICS, Maastricht Economic and Social Research Institute on Innovation and Technology (UNU-MERIT), 2012, tr.5.

(4) “Innovation Union Competitiveness Report 2011”, Evropska komisija, Shutterstock, 2011, str.327.

(5) Sicer smo že v 7.okvirnem programu za raziskave imeli usmeritev, da naj bi mala in srednja podjetja koristila vsaj 15% sredstev, ki pomenijo legalno državno pomoč, oz. subvencijo za razvojne stroške. Na ravni EU je bila s strani MSP dosežena stopnja uspešnosti v prijavih na FP7 razpise 19,3%. Slovenska stopnja uspešnosti pa je bila le 13,5%.

(6) S sredstvi COSME programa naj bi omogočili 11,4 mlrd bančnih garancij in mobilizirali 2,2 mlrd EUR rizičnega kapitala. Predvideni so ugodni krediti do 150.000 EUR.

(7) Komisija ocenjuje, da 400-700.000 malih podjetij v EU ne more pridobiti kredita preko bančnega sistema.

(8) Rizičnega kapitala v odnosu na BDP je v ZDA na voljo 4 krat več kot v EU državah. Nekoliko boljši od povprečja sta Švedska in Velika Britanija, npr. že v Nemčiji pa je položaj tozadevno zelo neugoden.

(9) Pri nas in v drugih tranzicijskih gospodarstvih je problem dvojen: zelo malo je takih posameznikov, ki so pripravljene na tovrstne rizične naložbe, njihov socialni kapital je pogosto dokaj omejen, hkrati pa mnogi nimajo dovolj poslovnih izkušenj, da bi lahko uspešno opravili potrebno mentorsko vlogo. Tako ni presenetljivo, da so klubi poslovnih angelov v Sloveniji le životarili in zelo malo prispevali k razvoju inovativnega podjetništva.

(10) “Innovative Entrepreneurship and Public Policy – Hero with a Thousand Faces” Report of the 2006 Rueschlikon Conference on Information Policy, urednik Keneth Cukier, Harvard University, Cambridge, 2006, str.16.

(11) Ibidem, str.9. Sam pojem ekonomije znanja je sicer pripisan Fritzu Machlupu, a uveljavil ga je P.Drucker s knjigo “The Age of Discontinuity” (1992), temelje pa postavil že leta 1966 s knjigo “The Effective Executive” kjer deli delavce na ročne in tiste, ki delujejo na osnovi svojega znanja (knowledge workers).

(12) Če bi EU sprejela Direktivo o storitvah, bi se dvignil obseg čezmejnih storitev za 45% in tujih direktnih naložb za 20%. Uveljavitev notranjega trga na področjih energetike in finančnih storitev bi prispevalo k stopnji gospodarske rasti za eno odstotno točko, notranji trg javnih naročil pa bi prispeval še dodatni dve odstotni točki.

(13) »Innovation Union Scoreboard 2011 - The Innovation Union's performance scoreboard for Research and Innovation«, UNU-MERIT, 7 February 2012.

(14) Prva analiza pod naslovom « Innovation Union Scoreboard » je bila objavljena leta 2001 in od takrat izhaja redno, vsako leto. Posebej zanimivo pa je doslej najobsežnejše poročilo “Innovation Union Competitiveness Report, 2011” ki ga je prvič lani izdal Generalni direktorat za raziskave in inovacije ter obsega blizu 800 strani.

(15) Za nadaljne podrobnosti si oglejte tabelo v prilogi III.

(16) »Innovation Union Scoreboard 2011«, op.cit., Annex F, str. 99.

(17) Po GEM poročilu je Slovenija v letu 2010 med 22 evropskimi državami po družbenem statusu podjetnika na zadnjem mestu. – M.Rebernik, P.Tominc, K.Crnigoj »Podjetniška aktivnost, aspiracije in odnos do podjetništva« GEM Slovenija 2010, UM Ekonomsko-poslovna fakulteta, 2011, str. 60.

(18) Japonska je v zadnjih 10 letih izvedla izjemno uspešne reforme na področju visokega

šolstva. Zmanjšali so število univerz, javno financiranje postavili v funkcijo doseganja kvalitete, uvedli funkcijo managerja univerze ter posvetili maksimalno pozornost modernizaciji študijskih programov in pedagoški metodiki. Profesorji na javnih univerzah niso več državni uslužbenci s trajno pogodbo, ampak morajo svoje delovne pogodbe obnavljati in dokazati svoje delovne rezultate. Lahko bi rekli, da so v marsičem uveljavili usmeritve Bolonjskega procesa. Ni torej presenetljivo, da jih OECD postavlja za vzgled celemu svetu. Dodatne informacije na spletni strani: www.knowledge-economy.net rubrika: KEN Awards 2012.

(19) Na tem področju je bil dosežen znaten napredek: v letu 2009 smo imeli na milijon prebivalcev kar 745 znanstvenih objav v ko-avtorstvu – povprečje za EU-27 pa je bilo 491 tovrstnih objav. Slabši pa smo bili v objavah v 10% najbolj citiranih znanstvenih publikacijah kot deležu vseh objav: naš delež je 9,1%, povprečje EU pa je 11,6%.

(20) Ob tem je vprašljivo, kaj slovenska podjetja uvrščajo pod stroške za raziskave in razvoj. Podatek, da ta vlaganja predstavljajo že čez 1% BDP (to nas uvršča na 9. mesto med EU-27) napeljuje na dvom, da podjetja zaradi davčnih olajšav pod to kategorijo prijavljajo tudi stroške kontrole kvalitete, ipd

(21) To dokazuje dobra vključenost slovenskih raziskovalcev iz akademske in podjetniške sfere v EU programe. Npr. v projektih 7. Okvirnega programa smo sicer po stopnji uspešnosti šele na 26. mestu med EU-27, vendar smo preko 366 pogodb (do marca 2011) pridobili 73,3 milijone EU in vključili v projekte 443 slovenskih raziskovalcev, kar predstavlja 8,5% vseh vključenih evropskih raziskovalcev.

Literatura

- “Innovative Entrepreneurship and Public Policy – Hero with a Thousand Faces” Report of the 2006 Ruschlikon Conference on Information Policy, urednik Keneth Cukier, Harvard University, Cambridge, 2006.
- Chesbrough, Henry William “Open Innovation: The New Imperative for Creating and Profiting from technology” Harvard Business School Press, Boston, 2003.
- Lundvall Bengt-Ake “Innovation System Research: Where it came from and where it might go”, Globelics Working Paper, No.01-2007.
- Rebernik Miroslav, Tominc Polona, Crnogaj Katja “Podjetniška aktivnost, aspiracije in odnos do podjetništva – GEM Slovenija 2010” Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna Fakulteta, Maribor, 2011.
- “Innovation Union Competitiveness Report 2011”, Evropska komisija, Shutterstock, EUR 24211, Luksemburg, ISBN 978-92-79-14541-4, 2011, 768 strani.
- “Background on Sources of Growth”, Information prepared for the European Council, 23 October 2011, European Commission, 2011, 115 strani.
- Innovation Union Scoreboard 2011 - http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/ius-2011_en.pdf
- The Lisbon Strategy 2000 – 2010: An analysis and evaluation of the methods used and results achieved - <http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201107/20110718ATT24270/20110718ATT24270EN.pdf>
- Horizon 2020 - The Framework Programme for Research and Innovation - [http://ec.europa.eu/research/horizon2020/pdf/proposals/com\(2011\)_808_final.pdf](http://ec.europa.eu/research/horizon2020/pdf/proposals/com(2011)_808_final.pdf)

PRILOGE

I. Prednosti slovenske globalne konkurenčnosti 2011-2012:
(rang do 32. mesta med 142 državami)

<i>Rang</i>	<i>Področje</i>	<i>Rang</i>	<i>Področje</i>
1	Inflacija	19	Kvaliteta internetnih storitev
3	Formalnosti ust.podjetja	23	Carinske formalnosti
4	Vpis na visoke šole	24	Zdravje in osnovno šolstvo
11	Varnost, stroški nasilja	25	Delež uvoza kot % BDP
17	Kvaliteta tehn.izobrazbe	32	Tehnološka usposobljenost

II. Slabosti slovenske globalne konkurenčnosti 2011-2012:
(rang pod 90 od 142 držav)

<i>Rang</i>	<i>Področje</i>	<i>Rang</i>	<i>Področje</i>
92	<u>Pristranske vladne odločitve</u>	126	<u>Prožnost sistema plač</u>
96	<u>Zaupanje v politike</u>	126	Prisotnost tujih naložb
98	Proračunski deficit	126	<u>Vpliv zakonov na tuje investitorje</u>
107-108	Finančne storitve Dostopnost do kreditov	127	Trdnost bank
122	Tuje naložbe in transfer tehnologije	129	Obseg in učinki davkov
126-127	<u>Učinkovitost uprav</u> <u>Zaščita malih delničarjev</u>	141	Najem, odpuščanje delavcev

PRILOGA 3

**KONSOLIDIRANA LESTVICA DRŽAV PO KAZALCIH EKONOMIJE ZNANJA,
2007-2012**

Lestvica 66 držav, izdelana na osnovi 5 lestvic (navedenih spodaj, z oznako ponderjev)

Rang 2007	2007	2008	2009	2012	Sprememba 2007-2012	Rang 2012
1.United States	1	1	6	6	-5	1.Sweden
2.Denmark	2	3	2	4	-2	2.Finland
3.Sweden	3	2	1	1	2	3.Switzerland
4.United Kingdom	4	7	10	13	-9	4.Denmark
5.Switzerland	5	4	5	3	2	5.Netherlands
6.Germany	6	9	12	12	-6	6.United States
7.Netherlands	7	5	4	5	2	7.Singapore
8.Finland	8	6	3	2	6	8.Canada
9.Canada	9	8	8	8	1	9.Norway
10.Taiwan, China	10	16	19	11	-1	10.Hong Kong SAR
11.Japan	11	15	16	18	-7	11.Taiwan, China*
12.Singapore*	12	11	9	7	5	12.Germany
13.Norway	13	10	7	9	4	13.United Kingdom
14.Australia	14	12	13	15	-1	14.New Zealand
15.Hong Kong SAR	15	14	11	10	5	15.Australia
16.Austria	16	13	15	16	0	16.Austria
17.France	17	20	20	21	-4	17.Ireland
18.New Zealand	18	21	14	14	4	18.Japan
19.Belgium	19	18	18	19	0	19.Belgium
20.Ireland	20	17	17	17	3	20.Korea, Rep.
21.Korea, Rep.	21	19	21	20	1	21.France
22.Israel	22	22	23	22	0	22.Israel
23.Estonia	23	23	22	23	0	23.Estonia
24.Spain	24	24	24	24	0	24.Spain
25.Italy	25	26	29	29	-4	25.Czech Republic
26.Slovenia	26	25	25	26	0	26.Slovenia
27.Portugal	27	28	27	27	0	27.Portugal
28.Czech Republic	28	27	26	25	3	28.Hungary
29.Hungary	29	30	31	28	1	29.Italy
30.Chile	30	32	32	32	-2	30.UAE
31.Lithuania	31	29	30	31	0	31.Lithuania
32.Slovak Republic	32	33	33	33	-1	32.Chile
33.United Arab Emirates	33	31	28	30	3	33.Slovak Republic
34.Latvia	34	34	34	34	0	34.Latvia
35.Greece	35	35	35	36	-1	35.Poland
36.Poland	36	36	36	35	1	36.Greece
37.South Africa	37	37	40	42	-5	37.Saudi Arabia
38.Thailand	38	38	41	43	-5	38.Bulgaria
39.Saudi Arabia*	39	39	39	37	2	39.Romania

40.Mexico	40	45	45	50	-10	40.Brazil
41.Turkey	41	42	44	45	-4	41.China
42.Brazil	42	43	43	40	2	42.South Africa
43.Romania	43	41	38	39	4	43.Thailand
44.Russian Federation	44	48	50	46	-2	44.Trinidad
45.Bulgaria	45	40	37	38	7	45.Turkey
46.Jordan	46	44	42	47	-1	46.Russian Federation
47.Trinidad*	47	47	46	44	3	47.Jordan
48.China	48	46	47	41	7	48.Argentina
49.Jamaica	49	51	51	49	0	49.Jamaica
50.Argentina	50	49	49	48	2	50.Mexico
51.Ukraine	51	50	48	52	-1	51.Colombia
52.India	52	56	58	59	-7	52.Ukraine
53.Colombia	53	54	52	51	2	53.Peru
54.Philippines	54	55	56	57	-3	54.Kazakhstan
55.Kazakhstan	55	52	53	54	1	55.Azerbaijan
56.Peru	56	53	54	53	3	56.Vietnam
57.Venezuela	57	60	62	61	-4	57.Philippines
58.Egypt	58	58	55	60	-2	58.Sri Lanka
59.Sri Lanka	59	57	57	58	1	59.India
60.Indonesia	60	61	61	62	-2	60.Egypt
61.Azerbaijan	61	59	59	55	6	61.Venezuela
62.Vietnam	62	62	60	56	6	62.Indonesia
63.Algeria	63	64	64	64	-1	63.Ecuador
64.Ecuador	64	63	63	63	1	64.Algeria
65.Pakistan	65	66	65	65	0	65.Pakistan
66.Nigeria	66	65	66	66	0	66.Nigeria

<u>Ime lestvice</u>	<u>Institucija</u>	<u>Ponder</u>
KNOWLEDGE ECONOMY INDEX	WORLD BANK	30%
GLOBAL COMPETITIVENESS INDEX	WORLD ECONOMIC FORUM	20%
GLOBAL INNOVATION INDEX	INSEAD	20%
NETWORK READINESS INDEX	WORLD ECONOMIC FORUM	15%
DIGITAL ECONOMY RANKINGS	ECONOMIST INTELLIGENCE UNIT	15%

Države s spremembo ranga najmanj za 3 mesta

Največje pozitivne spremembe

Bulgaria	+7
China	+7
Finland	+6
Azerbajjan	+6
Vietnam	+6
Singapore	+5
Hong Kong SAR	+5
Norway	+4
Romania	+4
Ireland	+3
Czech Republic	+3
United Arab Emirates	+3
Trinidad	+3
Peru	+3

Največje negativne spremembe

Mexico	-10
United Kingdom	-9
Japan	-7
India	-7
Germany	-6
United States	-5
France	-4
Italy	-4
South Africa	-4
Thailand	-4
Turkey	-4
Venezuela	-4
Philippines	-3

O avtorju

[Dr. Boris Cizelj](#), direktor Slovenskega gospodarskega in raziskovalnega združenja in visokošolski učitelj DOBA Fakultete. E-naslov: boris.cizelj@sbra.be